

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Міжнародний факультет

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ
1 вересня 2023 року

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Факультет, курс медичний, 1 курс

Навчальна дисципліна Конфліктологія

Затверджено:

Засіданням кафедри філософії, біоетики та іноземних мов

Одеського національного медичного університету

Протокол № 1 від 28 серпня 2023р.

Завідувач кафедри

Володимир ХАНЖИ

Розробники:

Ляшенко Д.М., доцент, к.філос.н., доцент кафедри філософії, біоетики та іноземних мов

Практичні заняття № 1-3

Тема 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів

Мета: дослідження історичних витоків та методологічних принципів становлення конфліктології як науково-прикладної дисципліни; вивчення змісту, класифікації, структури й динаміки конфліктів; розглядання характерних ознак прояву конфлікту, його функцій та спрямованості.

Основні поняття: конфлікт, конфліктологія, конфліктогени, конфліктна ситуація, інцидент, ескалація конфлікту, учасники конфлікту, криза, напруження

Обладнання: конспект, презентації, тестові завдання

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).

2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування з основної термінології тощо)

3. Питання (тестові завдання) для перевірки базових знань за темою:

Що таке конфлікт з погляду конфліктології?

- a. Співробітництво
- b. Відмова
- c. Неспівмірність інтересів
- d. Ігнорування

Яка історія розвитку конфліктології?

- a. Тільки останні 50 років
- b. Відома з давніх часів
- c. Тільки у XX столітті
- d. Історія неважлива для конфліктології

Які основні методи вивчення конфліктів в конфліктології?

- a. Тільки теоретичний аналіз
- b. Експерименти
- c. Анкетування, спостереження, експерименти
- d. Тільки статистичний аналіз

Які є типи конфліктів за їхнім характером?

- a. Тільки сімейні та професійні
- b. Особисті та групові
- c. Тільки індивідуальні
- d. Міжнаціональні та релігійні

Які можуть бути причини конфліктів?

- a. Тільки погане керівництво
- b. Лише економічні фактори
- c. Людські потреби, цінності, інтереси
- d. Тільки соціальна нерівність

Яка функція конфліктів вважається позитивною з точки зору конфліктології?

- a. Завдяки конфліктам люди стають агресивнішими
- b. Вони сприяють взаєморозумінню та зміцненню взаємин
- c. Конфлікти завжди негативно впливають на стосунки
- d. Конфлікти не мають функції взагалі

Що включає в себе процес розв'язання конфлікту?

- a. Тільки покарання
- b. Активне слухання, аналіз, пошук рішень
- c. Ігнорування проблеми
- d. Спроба перемоги в конфлікті

Що визначається як "взаємозалежність" в контексті конфліктології?

- a. Причини конфлікту
- b. Взаємність сторін в конфлікті
- c. Тільки конфліктне взаємодія
- d. Наявність сварок

Які основні етапи розвитку конфлікту?

- a. Збільшення напруги, виникнення конфлікту, ескалація, розв'язання
- b. Тільки виникнення конфлікту
- c. Збільшення напруги, ескалація, боротьба, перемога
- d. Збільшення напруги, розв'язання, наступний конфлікт

Що розуміється під терміном "стиль управління конфліктом"?

- a. Тільки конфліктна ситуація
- b. Спосіб керівника управляти конфліктом
- c. Лише пасивне ставлення до конфліктів
- d. Взаємодія сторін в конфлікті

4.Обговорення теоретичних питань:

- 1.Предмет, метод, структура конфліктології.
- 2.Основні поняття та категорії конфліктології.
- 4.Методи наукових досліджень у конфліктології.
- 5.Давні уявлення про конфліктність буття.
- 6.Конфлікти в рамках соціополітичного виміру (кінець XIX — початок XX ст.).
7. Теорії конфліктів (кінець XX — початок XXI ст.).
- 8.Поняття, структурні елементи конфлікту. Межі конфлікту.
- 9.Причини конфліктів.
10. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту.
- 11.Проблема класифікації конфліктів.
- 12.Міжособистісні конфлікти та їх властивості, конфлікти групові та між особистістю і групою, інші види конфліктів (горизонтальні, вертикальні; духовні, матеріальні; за сферами: рольові, політичні, соціальні, міжетнічні, міжконфесійні, конфлікти культур та духовних цінностей, юридичні, економічні тощо).

5.Теми доповідей/рефератів:

- *Зв'язок конфліктології з іншими науками.*
- *Функції конфліктології в суспільстві.*
- *Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі*
- *Конфліктогени та їх класифікація.*
- *Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за З. Фрейдом, , К. Хорні, Е. Фроммом).*
- *Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за К. Левінім, К. Роджерсом, А. Маслоу, В. Франклом).*
- *Попередження внутрішньоособистісних конфліктів.*

6. Підбиття підсумків:

1. Історія конфліктології (до ХХ ст.)
2. Новітні теорії конфліктів.
3. Конфліктологія сьогодні.
4. Загальна характеристика конфлікту.
5. Особливості конфлікту.
6. Аналіз конфлікту.
7. Динаміка конфлікту.
8. Процес розвитку конфлікту.
9. Фрейдистський підхід до внутрішнього конфлікту особистості.
10. Постфрейдистські концепції аналізу внутрішньоособистісних конфліктів.
11. Поняття і види внутрішньоособистісних конфліктів.
12. Когнітивний дисонанс і вікові кризи.
13. Способи вирішення і наслідки внутрішньоособистісних конфліктів.
14. Стрес і стресори як наслідок конфліктності.
15. Характеристика міжособистісних конфліктів.

7. Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 564с.
2. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС. 2016. 343 с.
3. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. [для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України]; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2015. 200 с.
4. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
5. Тихомирова Є. Б., Постолюк С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. Суми: ВТД «Університетська книга». 2017. 240 с.

Додаткова:

1. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами: Навч. Посібник. К.: 2004. 281 с.
2. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей. К.: НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2017. 48 с.
3. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС. 2018. 76 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> - національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://library.gov.ua/> - національна наукова медична бібліотека України.
3. <https://library.odmu.edu.ua/catalog/> - бібліотека Одеського національного медичного університету (друковані праці та електронний ресурс).
4. <http://www.dnpb.gov.ua/> - державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

Практичні заняття № 4-6

Тема 2: Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації. Діагностика та прогнозування конфліктів Мета: дослідження основних позицій і стилю поведінки

учасників конфлікту; з'ясування причин виникнення конфлікту, рушійних сили його розвитку, характер впливу на учасників і соціальне оточення; здійснювати аналіз конфліктів, діагностувати їх розвиток у конструктивному або деструктивному напрямі

Основні поняття: психологія конфлікту, уникнення, боротьба, діалог, співпраця, компроміс, пристосування; захисні механізми у конфлікті, картографія конфлікту, комунікативні бар'єри, комунікативна культура

Обладнання: конспект, презентації, тестові завдання

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).

2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування з основної термінології тощо) (у разі необхідності).

3. Питання (тестові завдання) для перевірки базових знань за темою:

Які фактори можуть спричинити виникнення конфлікту?

- a. Співпраця та взаєморозуміння
- b. Різниці в інтересах, цінностях та поглядах
- c. Тільки економічні причини
- d. Взаємна повага

Як можна класифікувати стратегії реагування на конфлікт?

- a. Тільки активна агресія
- b. Компроміс та уникання
- c. Лише безперервний конфлікт
- d. Тільки підкорення

Що включає в себе діагностика конфлікту?

- a. Визначення причин виникнення тільки
- b. Аналіз розвитку конфлікту та визначення його типу
- c. Тільки взаємодія сторін у конфлікті
- d. Погодження сторін на одному підході до вирішення конфлікту

Яка стратегія реагування вибирається, коли обидві сторони відмовляються від своїх позицій?

- a. Компроміс
- b. Активна агресія
- c. Уникання
- d. Співпраця

Яка роль рушійних сил може відігравати у виникненні конфлікту?

- a. Позитивну
- b. Тільки негативну
- c. Неважливу
- d. Рушійні сили не впливають на конфлікт

Які чинники можна враховувати при прогнозуванні конфліктів?

- a. Тільки індивідуальні психологічні особливості
- b. Зовнішні обставини та внутрішні взаємини
- c. Лише історія попередніх конфліктів
- d. Тільки соціальний статус учасників конфлікту

Як можна класифікувати конфлікти за характером впливу на учасників та соціальне оточення?

- a. Лише позитивний вплив
- b. Деструктивний та конструктивний вплив
- c. Тільки нейтральний вплив
- d. Конфлікти не впливають на учасників

Що означає конструктивний напрям у розвитку конфлікту?

- a. Загострення конфлікту
- b. Знаходження рішень, спрямованих на покращення ситуації
- c. Тільки пасивне ставлення
- d. Втручання третьої сторони

Яке поняття вказує на активну агресію та ворожість сторін у конфлікті?

- a. Компроміс
- b. Уникання
- c. Враження
- d. Суперництво

Які можуть бути наслідки вирішення конфлікту в конструктивному напрямі?

- a. Погіршення взаємин
- b. Зміцнення взаєморозуміння та співпраці
- c. Тільки тимчасова угода
- d. Вибух нового конфлікту

4.Обговорення теоретичних питань:

- 1.Психологія конфлікту. Реакція людини на проблеми.
- 2.Стратегії поведінки у конфліктній ситуації: уникнення, боротьба, діалог, співпраця, компроміс, пристосування; захисні механізми у конфлікті.
3. Особливості конфліктної взаємодії мотиви і цілі учасників, регулятори конфліктної взаємодії.
4. Запобігання, виявлення та розв'язування конфліктів.
- 5.Переговорна культура (особистісна, професійна та національна).
- 6.Принципи діагностики конфлікту. Етапи діагностичної процедури. Аналітичний етап у діагностиці.
- 7.Психодіагностика та прогнозування конфліктів різних типів. Схема соціально-психологічного аналізу конфлікту (Л. А. Петровська).
- 8.Рольові конфлікти.
- 9.Політичні конфлікти. Соціальні конфлікти.
10. Сімейні конфлікти.
11. Стрес і чинники, що його стимулюють. Перша допомога в гострій стресовій ситуації.
- 12.Конкретні методи діагностики рівня конфліктності та рис особистості (практичне завдання).

5.Теми доповідей/рефератів:

- ✓ *Картографія конфлікту (Х. Корнеліус, Ш. Фейр).*
- ✓ *Комунікативні бар'єри і можливість взаєморозуміння у конфлікті.*
- ✓ *Міжетнічні конфлікти.*
- ✓ *Міжконфесійні конфлікти.*
- ✓ *Рекомендації Г. Сельє щодо стресів.*
- ✓ *Природа конфліктофобії.*

6.Підбиття підсумків:

- a) Стили поведінки в конфліктних ситуаціях і вибір адекватного стилю особистістю.
- b) Міжгрупові конфлікти.
- c) Соціальні конфлікти.
- d) Сімейні конфлікти.
- e) Переговори як особливий тип розв'язання конфліктів.

7.Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 564с.
2. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС. 2016. 343 с.
3. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. [для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України]; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2015. 200 с.
- 4.Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
5. Тихомирова Є. Б., Постолюк С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. Суми: ВТД «Університетська книга». 2017. 240 с.

Додаткова:

5. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами: Навч. Посібник. К.: 2004. 281 с.
6. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей. К.: НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2017. 48 с.
7. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС. 2018. 76 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> - національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://library.gov.ua/> - національна наукова медична бібліотека України.
3. <https://library.odmu.edu.ua/catalog/> - бібліотека Одеського національного медичного університету (друковані праці та електронний ресурс).
4. <http://www.dnpb.gov.ua/> - державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

Практичні заняття № 7-9

Тема 3: Методи роботи з конфліктами. Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях

Мета: дослідження основних позицій і стилю поведінки учасників конфлікту; з'ясування ефективних форм поведінки у різних типах конфліктів; здійснювати аналіз методів регулювання конфліктів.

Основні поняття: посередник, переговори, медіація, переконання, метод ненасилля.

Обладнання: конспект, презентації, тестові завдання.

План:

- 1.Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).
- 2.Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування з основної термінології тощо) (у разі необхідності).
- 3.Питання (тестові завдання) для перевірки базових знань за темою:

Які можливі методи розв'язання конфліктів включаються в поняття "посередництво"?

- a. Вирішення конфлікту без допомоги третьої сторони
- b. Участь усіх учасників у вирішенні конфлікту
- c. Втручання нейтральної особи для полегшення діалогу
- d. Тільки конфліктне взаємодія

Яка основна мета тренінгів з конфліктології?

- a. Примусити учасників приймати однакові погляди
- b. Розвивати навички ефективного управління конфліктами
- c. Тільки викладати теорію конфліктології
- d. Вироблення позитивних стереотипів

Які основні етапи роботи з конфліктом при використанні методу "активного слухання"?

- a. Визначення позицій та конфліктних інтересів
- b. Тільки примусове вирішення конфлікту
- c. Встановлення виникаючих з конфлікту проблем
- d. Знаходження компромісу без обговорення позицій

Що включає в себе метод "рефреймінгу" в роботі з конфліктами?

- a. Зміна сприйняття ситуації, перегляд проблеми з іншого ракурсу
- b. Тільки інгорування конфлікту
- c. Приховування справжніх позицій
- d. Використання агресивних методів

Яка роль психологічного тренера у процесі вирішення конфлікту?

- a. Тільки розслідування причин виникнення конфлікту
- b. Забезпечення безумовного підкорення сторін
- c. Сприяння учасникам усвідомленню та розвитку навичок управління конфліктами
- d. Тільки виявлення винних

Що включає в себе метод "переговорів" у вирішенні конфліктів?

- a. Тільки ігнорування проблеми
- b. Визначення позицій сторін та пошук взаємовигідних рішень
- c. Спроба перемоги в конфлікті
- d. Застосування фізичної сили

Які можливі стратегії ведення переговорів існують?

- a. Тільки агресивна стратегія
- b. Компромісна, кооперативна та конкурентна
- c. Лише уникнення
- d. Взаємодія лише на словах

Які аспекти важливі при розвитку навичок конструктивного вираження своїх емоцій у конфлікті?

- a. Приховування емоцій для уникнення конфліктів
- b. Виявлення інтересів без врахування емоцій
- c. Відкрите висловлення власних почуттів та думок
- d. Тільки виявлення агресії

Яка роль медіатора у вирішенні конфліктів?

- a. Видача рішень, незалежно від позицій сторін
- b. Посередництво, допомога у сторонньому вирішенні конфлікту

- c. Тільки зближення сторін за рахунок конфліктних взаємодій
- d. Викликання нових конфліктів

Які можливі наслідки навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях?

- a. Зміцнення негативних стереотипів
- b. Зниження рівня емпатії
- c. Розвиток навичок управління

4.Обговорення теоретичних питань:

- 1.Основні поняття управління конфліктами.
- 2.Посередник у системі розв'язання конфлікту. Пропозиції щодо регламентації поведінки конфлікуючих сторін і посередника.
- 3.Методи управління конфліктами. Переговори - універсальний метод розв'язання конфліктів.
4. Медіація та її роль у розв'язанні проблемних ситуацій. Стадії медіації.
- 5.Тактичні прийоми та методи вирішення конфліктів.
- 6.Міжособистісні методи (стилі) поведінки в конфлікті за К. Томасом і Р. Кілменом.
7. Правила ведення діалогу.
8. Переконавання як чинник майстерності спілкування в медичному середовищі.
- 9.Вибір стилю поведінки в залежності від типу конфлікту..
- 10.Принцип ненасилля в вирішенні конфліктів.

5.Теми рефератів:

- ✓ *Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів (хто може бути третьою стороною).*
- ✓ *Виступ перед негативно налаштованою аудиторією.*
- ✓ *Особливості сприйняття в конфлікті та при кризі.*
- ✓ *-х кроковий метод Д. Дена.*

6.Підведення підсумків:

- a) Основні форми розв'язання конфліктів за допомогою третьої сторони.
- b) Стратегії і техніки медіаторства.
- c) Основні поняття управління конфліктами. Розкрийте їх сутність.
- d) Конфлікт як вид критичних життєвих ситуацій.
- e) З'ясуйте суть психопрофілактики конфліктів.

7.Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 564с.
2. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС. 2016. 343 с.
3. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. [для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України]; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2015. 200 с.
- 4.Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
5. Тихомирова Є. Б., Постолюк С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. Суми: ВТД «Університетська книга». 2017. 240 с.

Додаткова:

8. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами: Навч. Посібник. К.: 2004. 281 с.
9. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей. К.: НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2017. 48 с.
10. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС. 2018. 76 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> - національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://library.gov.ua/> - національна наукова медична бібліотека України.
3. <https://library.odmu.edu.ua/catalog/> - бібліотека Одеського національного медичного університету (друковані праці та електронний ресурс).
4. <http://www.dnrb.gov.ua/> - державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

Практичні заняття № 10-12

Тема 4: Вплив емоційного стану людини на виникнення конфліктних ситуацій. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.

Мета: дослідження індивідуально-психологічних особливостей учасників конфлікту на його інтенсивність; вивчення педагогічного конфлікту, як явища.

Основні поняття: конфліктна особистість, емоційний інтелект, стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний.

Обладнання: конспект, презентації, тестові завдання.

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).
2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування з основної термінології тощо) (у разі необхідності).
3. Питання (тестові завдання) для перевірки базових знань за темою:
Як емоційний стан людини може впливати на виникнення конфліктних ситуацій?
 - a. Позитивний емоційний стан завжди призводить до конфлікту
 - b. Негативні емоції можуть призвести до агресивної поведінки
 - c. Лише нейтральний емоційний стан є безпечним
 - d. Емоційний стан не має впливу на конфлікти

Які психологічні аспекти можуть призводити до протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії?

- a. Тільки непорозуміння завдань
- b. Відсутність емпатії та взаєморозуміння
- c. Тільки адміністративні проблеми
- d. Змагальний характер освітніх програм

Які методи психологічного аналізу конфліктів у педагогічній взаємодії можуть бути застосовані?

- a. Тільки статистичний аналіз
- b. Аналіз мотивації викладача
- c. Вивчення комунікаційних патернів
- d. Тільки експериментальний підхід

Які можуть бути шляхи запобігання конфліктам у педагогічній діяльності?

- a. Тільки уникнення взаємодії з колегами

- b. Розробка чітких правил та комунікаційних стратегій
- c. Визнання усіх точок зору без обговорення
- d. Застосування тільки адміністративних заходів

Що включає в себе "активне слухання" у вирішенні педагогічних конфліктів?

- a. Лише чуттєве виявлення емоцій
- b. Виявлення позицій та інтересів, слухання активно та сприйнятливо
- c. Тільки обговорення власних поглядів
- d. Відмова висловлювати власні емоції

Які можливі стратегії ведення педагогічних конфліктів існують?

- a. Тільки конфліктне взаємодія
- b. Конкурентна, кооперативна та компромісна
- c. Лише використання фізичної сили
- d. Взаємодія лише на словах

Які можливі наслідки навчання ефективної поведінки в педагогічних конфліктних ситуаціях?

- a. Зниження рівня емпатії
- b. Розвиток навичок управління конфліктами та покращення взаємин
- c. Погіршення стосунків із колегами
- d. Тільки тимчасове полегшення конфліктів

Які психологічні аспекти можуть спричиняти вирішення конфлікту в педагогічній взаємодії?

- a. Пасивна агресія
- b. Розуміння інтересів та точок зору всіх учасників
- c. Тільки використання фізичної сили
- d. Ігнорування проблем

Що включає в себе метод "медіації" в роботі з педагогічними конфліктами?

- a. Лише виявлення винних
- b. Тільки вирішення конфлікту третьою стороною
- c. Тільки невтручання
- d. Активна агресія від третьої сторони.

4. Обговорення теоретичних питань:

1. Поведінка людей у конфлікті.
2. Управління поведінкою особистості.
3. Поведінкова стратегії взаємодії з конфліктною особистістю.
4. Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту.
5. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання.
6. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів.
7. Форми конфліктної поведінки здобувачів вищої освіти.

5. Теми рефератів:

- ✓ *Профілактика конфліктів.*
- ✓ *Типологія конфліктних особистостей.*
- ✓ *Розвиток особистості в психологічному конфлікті (В. С. Мерлін).*
- ✓ *Стилі взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний).*
- ✓ *Помилки викладачів у стилі керівництва.*

6. Підведення підсумків:

- a) Конфлікт і маніпуляція.
- b) Конфліктні особистості.
- c) Розбіжності поведінкових паттернів як фактори конфліктності.
- d) Педагогічний конфлікт як феномен. Його ознаки.
- e) Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічних конфліктів.

7. Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 564с.
2. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС. 2016. 343 с.
3. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. [для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України]; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2015. 200 с.
4. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
5. Тихомирова Є. Б., Постолюк С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. Суми: ВТД «Університетська книга». 2017. 240 с.

Додаткова:

11. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами: Навч. Посібник. К.: 2004. 281 с.
12. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей. К.: НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2017. 48 с.
13. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС. 2018. 76 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> - національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://library.gov.ua/> - національна наукова медична бібліотека України.
3. <https://library.odmu.edu.ua/catalog/> - бібліотека Одеського національного медичного університету (друковані праці та електронний ресурс).
4. <http://www.dnrb.gov.ua/> - державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

Практичні заняття № 13-15

Тема 5: Особливості сімейних та міжособистісних конфліктів та шляхи їх вирішення. Конфлікти в медичній організації та шляхи їх вирішення .

Мета: дослідження сімейних а міжособистісних конфліктних ситуацій та методів їх подолання; оволодіння стилями безконфліктного спілкування з врахуванням типу конфліктної особистості пацієнта чи співробітника.

Основні поняття: трансактний аналіз, сімейні ролі, сумісність, взаєморозуміння, соціально-психологічний клімат у колективі, управлінський цикл, типи керування, типи конфліктних поцієнтів.

Обладнання: конспект, презентації, тестові завдання.

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).

2.Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування з основної термінології тощо) (у разі необхідності).

3.Питання (тестові завдання) для перевірки базових знань за темою семінару:

Що може бути особливістю сімейних конфліктів порівняно з іншими видами конфліктів?

- a. Пріоритет вирішення конфлікту через владу
- b. Залучення багатьох сторін до обговорення
- c. Велика роль емоцій та особистих відносин
- d. Відсутність емоцій у конфліктній ситуації

Які можливі шляхи вирішення сімейних конфліктів?

- a. Тільки ігнорування проблем
- b. Залучення психотерапевта або консультанта
- c. Застосування фізичної сили
- d. Обговорення проблеми без врахування емоцій

Чому конфлікти в медичних організаціях можуть бути особливо складними?

- a. Високий рівень професійної етики
- b. Наявність тільки одного шляху вирішення
- c. Відсутність взаєморозуміння між колегами
- d. Тільки емоційний аспект конфлікту

Які можливі наслідки сімейних конфліктів для дітей?

- a. Зміцнення взаєморозуміння та співпраці
- b. Негативний вплив на психічне здоров'я та розвиток
- c. Тільки тимчасова угода між батьками
- d. Зниження рівня емпатії дітей

Які основні причини конфліктів у медичних організаціях?

- a. Тільки конфлікти через високі зарплати
- b. Розбіжність у медичних поглядах
- c. Тільки проблеми в організаційній структурі
- d. Відсутність комунікації між персоналом

Яка роль емоцій в сімейних конфліктах?

- a. Тільки перешкоджання вирішенню конфлікту
- b. Стимуляція виникнення конфліктів
- c. Тільки позитивний вплив
- d. Емоції не впливають на конфлікти в сім'ї

Як можна вирішити конфлікт, що виник між медичним персоналом через розбіжність поглядів на лікування пацієнта?

- a. Застосування фізичної сили
- b. Тільки зменшення важливості питань у лікуванні
- c. Компроміс та обговорення альтернативних методів
- d. Втручання тільки керівництва без діалогу

Які можливі стратегії ведення сімейних конфліктів існують?

- a. Тільки конфліктне взаємодія
- b. Компромісна, кооперативна та конкурентна
- c. Лише використання фізичної сили
- d. Взаємодія лише на словах

Які можливі підходи до вирішення конфлікту у медичних організаціях?

- a. Лише відмова від обговорення
- b. Втручання третьої сторони, наприклад, медіатора
- c. Застосування тільки адміністративних заходів
- d. Виключно зниження зарплати

Що є ключовим фактором вирішення будь-якого конфлікту, включаючи сімейні та медичні?

- a. Ефективна комунікація та взаєморозуміння
- b. Застосування сили для підкорення опонентів
- c. Тільки втручання влади та керівництва
- d. Ігнорування проблеми для уникнення конфлікту.

4. Обговорення теоретичних питань:

1. Конфлікти та трансактний аналіз (Е. Берн).
2. Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації.
3. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів.
3. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах.
4. Індивідуально-психологічні особливості особистості схильної до агресії та конфліктності.
5. Методи запобігання міжособистісної конфліктності.
6. Соціально-психологічний клімат у колективі (організації).
7. Індивідуальний стиль управління - основні якісні характеристики.
8. Імідж управлінця в медицині - критерій його відповідності або невідповідності посадовому призначенню. Конфлікти вертикалі управління.
9. Типи конфліктних пацієнтів та стратегія взаємодії з ними.

5. Теми рефератів:

- ✓ *Супружні конфлікти (К. Левін).*
- ✓ *Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах.*
- ✓ *Фактори впливу на людей у конфлікті.*
- ✓ *Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.*
- ✓ *Управлінський цикл.*
- ✓ *Родичі пацієнтів, як чинники непорозуміння у медичному середовищі.*

6. Підведення підсумків:

- a) Конфлікти у сім'ї та шляхи їх вирішення.
- b) Конфлікти в колективі та шляхи їх вирішення.
- c) Конфлікти в медичному середовищі та шляхи їх вирішення.

7. Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 564с.
2. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС. 2016. 343 с.
3. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. [для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України]; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2015. 200 с.
- 4.Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
5. Тихомирова Є. Б., Постоловський С .Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. Суми: ВТД «Університетська книга». 2017. 240 с.

Додаткова:

14. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами: Навч. Посібник. К.: 2004. 281 с.
15. Кононець М. О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей. К.: НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2017. 48 с.
16. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС. 2018. 76 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> - національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://library.gov.ua/> - національна наукова медична бібліотека України.
3. <https://library.odmu.edu.ua/catalog/> - бібліотека Одеського національного медичного університету (друковані праці та електронний ресурс).
4. <http://www.dnrb.gov.ua/> - державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.